

TA'LIM JARAYONIDA MUSTAQIL TA'LIMNI TASHKIL ETISH

Ne'matova Nigora Soliddin qizi

SamDChTI doktoranti

ANNOTATSIYA

Hammanizga birdek ma'lumki ta'lim jarayonida mustaqil ta'limni tashkil etish muhim masalardan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada mustaqil ta'limni tashkil etishning muhim jihatlari va konsepsiyalari haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: Mustaqil ta'lim, monitoring, baholash, maqsad, maqsadni belgilash.

Mustaqil ta'lim, insonlarning o'z-o'zini o'qish va rivojlantirish jarayonlarini o'zlashtirish uchun bir nechta imkoniyatlarni beradi. Bu, har bir o'quvchining shaxsiy talablariga va o'z faoliyatining barcha sohalariga mos keladigan o'zlashtirilgan o'quv usullari bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

Mustaqil ta'limda, o'quvchilar o'zlarining o'rganish usullarini va bajarish jarayonlarini tanlash huquqiga ega. Ularga har bir o'quv mavzusi bo'yicha o'z iste'dodlariga mos keluvchi materiallarni topish imkoniyati beriladi. O'quvchilar, o'rganishning nima va qanday usullarini afzal ko'radiganini, o'qitishning ularga qanday tashvirlantiruvchi bo'lsa ham, o'quv jarayonlarini to'liq nazorat qilish huquqiga ega. Mustaqil ta'limda o'quvchilarning o'zlashtirgan o'rganish tizimi bilan shug'ullanishiga, o'z takliflarini qo'llashga va o'z o'qish jadvalini belgilashga erishishlari uchun imkoniyatlar beriladi. Bu, o'quvchi o'zining eng yaxshi o'qish va tushuntirish usullarini topish, shaxsiy qiziqtirishlarini rivojlantirish va o'z-o'zini iste'dodlari bilan sinab ko'rish imkoniyatiga ega bo'lishini ta'minlaydi.

Buni tashkil qilishda internet va texnologiyalar o'quvchilar uchun mustaqil ta'limning birinchi qatlamida ko'plab imkoniyatlar yaratadi. O'quvchilar o'zlariga kerakli materiallarni internet orqali topishlari, onlayn kurslar orqali o'qishlari va onlayn ma'lumotlar bazasidan foydalanishlari mumkin. Shuningdek, o'quvchilar global hamkorliklar orqali dunyoning har bir nuqtasidan bilimlarni olish imkoniyatiga ega bo'lishadi.

Bir nechta mustaqil ta'lim usullari mavjud bo'lib, ular barcha ta'lim muassasalari uchun mos bo'lmasligi mumkin, ammo mustaqil ta'lim, insonlarning o'z fikr va tajribalarini o'rganishda muhim rol o'ynaydi. Bu usul, o'quvchilarning o'zlashtirilgan o'rganish tizimini yaratishda va shaxsiy rivojlanishlarini o'zgartirishda muhimdir.

Mustaqil ta'limning bir necha muhim qobiliyatlari mavjud:

O'zlashtirilgan o'rganish: O'quvchilar o'z o'rganish jarayonlarini va usullarini tanlashda, o'z o'qish jadvalini belgilashda va o'z fikr va tajribalarini qo'llashda erishishlari mumkin.

Shaxsiy talablar va hujjatlarga moslashtirish: Mustaqil ta'lim, har bir o'quvchining shaxsiy talablariga va hujjatlariga mos keladigan o'quv yo'llarini tanlashga imkon beradi. Bu, o'quvchilarning o'zlarini qanday yo'l bilan o'rganishlariga yo'l qo'yimoqda.

Ishga solishda vaqtini tejash: Mustaqil ta'lim, o'quvchilar uchun o'rganish va rivojlantirish jarayonlarini ilgari surish sifatida amalga oshirish va o'zlarining vaqtini o'zlashtirish imkoniyatini beradi. O'quvchilar o'zlariga mos keladigan vaqt rejimini belgilashlari va o'qishni to'g'ri yo'lga qo'yishni o'rganish

Mustaqil ta'limni tashkil etish uchun quyidagi muhim aspektlarga e'tibor berish kerak:

Maqsad va maqsadlarni belgilash: Mustaqil ta'limning maqsadini va o'quvchilar uchun o'rgangan maqsadlarni aniqlang. Bu maqsadlar o'quvchilarning o'zlarini rivojlantirish, ma'lum bir fan yoki ko'nikmalarini oshirish yoki shaxsiy kelajaklarini rivojlantirish bilan bog'liq bo'lishi mumkin.

O'quvchilar bilan maslahatlashish: O'quvchilar bilan o'zaro muloqot olib, ularning o'z fikr va talablarini tushunishga harakat qiling. Ularning o'zlariga mos keladigan o'qish usullarini va yo'nalishlarini belgilashda ular bilan ishbilarmonlik qilish muhimdir.

Ta'lim maqomini tayinlash: Mustaqil ta'limning olib borilishi mumkin bo'lgan muassasani belgilang. Bu o'quvchilar uchun bir maqomni belgilashdan iborat bo'lib, bu o'quvchilarning o'zlashtirilgan o'rganish yo'llarini va resurslarni yaxshi foydalanishlari uchun muhimdir.

O'quv dasturini tuzish: Mustaqil ta'limning o'quv dasturini tuzishning asosiy qismi. O'quv dasturi o'quvchilarning maqsadlari va talablari bilan mos keladigan, belgilangan o'rganish maqomida tuzilishi kerak. Bu dastur o'quvchilar uchun maqsadlarni qo'yish va ularga yo'naltirish imkonini berishi kerak.

Resurslar va texnologiyalardan foydalanish: Mustaqil ta'lim uchun kerak bo'lgan resurslar va texnologiyalarni belgilang. Bu o'quvchilarga onlayn ma'lumotlar bazasidan, elektronik darsliklardan, interaktiv o'quv dasturlardan, veb-saytlardan va boshqa resurslardan foydalanish imkonini beradi.

Baholash va izchil ko'rib chiqish: O'quvchilar mustaqil tarzda o'rganish jarayonida baholash va izchil ko'rib chiqishning muhim qismlaridir. Bu ularga o'quv natijalarini baholash va mustaqil ravishda o'zlarini baholash imkonini berish kerak.

O'quvchilarni o'zlashtirilgan ish bilan bog'lash: Mustaqil ta'lim o'quvchilarga o'zlashtirilgan ish bilan bog'lash imkonini beradi. O'quvchilarga real hayot bilan

bog'liq misollar, kasb-hunar mashg'ulotlari, loyihalar, tadqiqotlar va boshqalar kabi amaliy mashg'ulotlar orqali o'z bilimlarini amalga oshirish va rivojlantirishga imkon berish kerak.

Tarbiyalash va motivatsiyani ta'minlash: Mustaqil ta'limning muvaffaqiyati uchun o'quvchilarni tarbiyalash va motivatsiyalash juda muhimdir. Ularga o'zlarini o'zlashtirish va o'rganishga bo'lgan kuchlarini oshirish, maqsadlarni qo'yish va ularga yo'naltirish uchun qo'llanuvchilar, tashvishlantiruvchilar va tanqidiy ta'limning muhim ahamiyatiga ega bo'lishi kerak.

O'quvchilar orasidagi hamkorliklarni o'rgatish: Mustaqil ta'limda o'quvchilar o'zaro hamkorlik qilish va bir-biriga yordam berishni o'rganishadi. Bu o'quvchilar orasida guruh ishlarini tashkil etish, jamoatchilikni rivojlantirish va ko'plab muammolarni hal qilish imkonini beradi.

Monitoring va baholash: Mustaqil ta'limning o'tkazilishi va natijalarni baholash uchun monitoring tizimini tashkil etish kerak. Bu o'quvchilarning rivojlanishini, muvaffaqiyat darajasini va o'quv jarayonlarini baholashga imkon beradi. Monitoring natijalari asosida dasturni tuzishda va o'quvchilarning o'zlashtirgan ishlarini baholashda o'zgarishlar amalga oshirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, mustaqil ta'lim tashkil etishni amalga oshirishda o'quvchilarning boshqalar bilan bog'lanishlarini kuchaytirish, o'zlashtirilgan o'rganish tizimlarini va resurslarini foydalanishni ko'rsatish, shaxsiy rivojlanish va o'quv natijalarini baholash va izchil ko'rib chiqish muhimdir. Bu usul o'quvchilarga o'zlarining o'rganish yo'nalishlarini va kelajakdagi maqsadlarni o'rganish va erishish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Abdurasulovna, E. Z. (2023). Determining the Status of Prepositions in the System of Complex English Prepositions. *INTERNATIONAL JOURNAL OF LANGUAGE LEARNING AND APPLIED LINGUISTICS*, 2(2), 51-53.
2. Mardiyeva, M. Sh, et al. "European Science Review, Issue 1-2-2/2019."
3. "Ta'lim metodikasi" - S. D. Muminov, U. B. Kenjaev.
4. "Umumta'lim metodikasi" - S. B. Toshboev.
5. "Tarbiya metodikasi" - X. M. Qodirov, M. Olimov.